

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

521

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Snježana Bagić, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Davor Krapac, Ivan Matija i Duška Šarin, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo B. L. iz M. E., kojeg zastupa V. B., odvjetnik iz K., na sjednici održanoj 14. siječnja 2010. godine, jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

1. Ustavna tužba podnesena je protiv presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revr-206/06-2 od 6. rujna 2007. godine, kojom je odbijena revizija podnositelja podnesena protiv presude Županijskog suda u Karlovcu broj: GŽ-1308/05-2 od 14. prosinca 2005. godine.

Tom presudom u povodu žalbe tuženika, L. d.o.o »K.«, preinačena je presuda Općinskog suda u Karlovcu broj: P-222/05-7 od 17. svibnja 2005. godine, na način da je odbijen tužbeni zahtjev podnositelja kojim je od tuženika tražio isplatu iznosa od 8.941,00 kuna na ime naknade štete.

Presudom Općinskog suda Karlovcu od 17. svibnja 2005. godine naloženo je tuženiku da podnositelju isplati iznos od 8.941,00 kuna uz 15% zatezne kamate od 1. svibnja 2002. godine do isplate.

2. Po ocjeni podnositelja, Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj presudi donesenoj u povodu revizije, u cijelosti je prihvatio stajalište drugostupanjskog suda, prema kojem podnositelj kao tužitelj nije dokazao postojanje štete, a time niti pretpostavke za ostvarivanje iste u smislu članka 107. stavka 3. Zakona o radu (»Narodne novine" broj 38/95., 54/95., 65/95., 17/01., 82701., 114/03., 30/04., 142/03., 137/04. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: ZR). Prema mišljenju tog suda, nadalje ističe podnositelj, zahtjev za naknadu štete se ne može vezivati za otpremninu, koju bi podnositelj ostvario da mu je tuženik dao redovni otkaz ugovora o radu, jer radniku pripada samo u slučaju kad mu je dat otkaz od strane poslodavca. Podnositelj smatra da je stajališta Vrhovnog suda Republike Hrvatske suprotno stajalištu Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženom u odluci broj: U-III-2754/2003 od 20. travnja 2006. godine (»Narodne novine« broj 58/06.) kojom je ukinuta odluka Županijskog suda u Karlovcu u gotovo identičnom sporu, te napominje da je tužiteljica u tom predmetu s istog osnova potraživala naknadu štete za koju je drugostupanjski sud utvrdio da na tu štetu nema pravo.

Podnositelj smatra da je tijekom provedenog parničnog postupka dokazano da je za njega stvarno nastala šteta, budući da je zbog neisplaćene plaće i osiguranja vlastite egzistencije bio prisiljen otkazati ugovor o radu tuženiku. Također, smatra da je u postupku pravilno utvrđena visina štete koja je utvrđena u visini otpremnine koju bi podnositelj ostvario da mu je poslodavac otkazao ugovor o radu koji nije uvjetovan ponašanjem podnositelja ustavne tužbe. Smatra da je za štetu kriv poslodavac jer nije isplatio plaću više od tri mjeseca uzastopno.

Povrijeđenima smatra ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 19. i 26. Ustava. Stoga predlaže ustavnu tužbu usvojiti, ukinuti osporenu presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog suda u Karlovcu broj: P-222/05.

Ustavna tužba nije osnovana.

4. Prema članku 62. stavku 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom.

Ustavni sud u postupku u povodu ustavne tužbe, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj tužbi, utvrđuje je li u postupku odlučivanja o pravima i obvezama došlo do nedopuštenog posizanja u Ustavom zaštićena ljudska prava i temeljne slobode. Pritom se Ustavni sud, u pravilu, ne upušta u pitanje jesu li upravna tijela i sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze.

5. Uvidom u prvostupanjsku presudu razvidno je da je podnositelj protiv tuženika, kao svojeg poslodavca, podigao tužbu za naknadu štete u iznosu od 8.941,00 kuna.

Tužbu je temeljio na tvrdnji da je tuženiku izvanredno otkazao ugovor o radu (16. travnja 2002. godine) iz razloga jer mu on nije isplatio plaće za tri uzastopna mjeseca. Kako je u trenutku otkaza imao više od 22 godine radnog staža kod tuženika smatrao je da ima pravo na naknadu štete u visini neisplaćene otpremnine koju bi dobio da mu je poslodavac redovito otkazao ugovor o radu.

Prvostupanjski sud usvojio je tužbeni zahtjev podnositelja i obvezao tuženika da podnositelju na ime naknade štete isplati iznos od 8.941,00 kuna. Prema ocjeni tog suda kada je ugovorom o radu preuzeta i obveza isplate otpremnine to je tuženik u vrijeme zaključenja ugovora, a poznavajući odredbe ZR-a, morao predvidjeti kao moguće posljedice njegove povrede ugovora o radu i da će odgovarati za naknadu štete u smislu članka 107. stavka 3. ZR-a. Prema ocjeni tog suda zbog zaobilaženja odredbi o otpremnini, a kao posljedica skrivljenog ponašanja tuženika, smatra da je tuženik kriv za izvanredni otkaz te da u sklopu naknade štete ulazi i tuženikovo neizvršenje obveze na isplatu otpremnine za koju otpremninu su se ispunili zakonski uvjeti. Ocjena je prvostupanjskog suda da je tuženik svojim skrivljenim ponašanjem indirektno prisilio podnositelja kao ekonomski slabiju stranu da ona podnese izvanredni otkaz ugovora o radu i time izgubi pravo na otpremninu. Stoga je, prema ocjeni prvostupanjskog suda, utvrđeno da postoji pravna osnova za naknadu štete tužitelja u visini otpremnine priznate u smislu članka 118. ZR-a.

Takvu odluku prvostupanjskog suda preinačio je drugostupanjski sud, ocijenivši osnovanim žalbeni navod tuženika da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo. U izreci presude dopustio je reviziju na temelju članaka 382. stavka 2. i 385.a Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine« broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. i 117/03., u daljnjem tekstu: ZPP).

Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje da neisplata plaće uzastopno kroz tri mjeseca jest kršenje ugovorne obveze od strane poslodavca, te takvu povredu radnik osnovano može smatrati razlogom za izvanredni otkaz ugovora o radu. S tim u svezi radnik može od poslodavca potraživati naknadu štete iz članka 107. stavka 3. ZR-a ako dokaže da mu je takvim postupanjem poslodavca, neisplatom plaće, nastupila šteta i u čemu se ta šteta sastoji.

Kako u konkretnom slučaju podnositelj nije dokazao postojanje štete kao ni pretpostavke za ostvarivanje naknade štete u smislu članka 107. stavka 3. ZR-a, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje da je tužbeni zahtjev pravilno odbijen.

Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje da se zahtjev za naknadu štete iz članka 107. stavka 3. ZR-a ne može vezivati uz otpremninu, a koju bi podnositelj ostvario da mu je tuženik dao redoviti otkaz ugovora o radu i to stoga što otpremnina pripada radniku samo u situaciji kada je radniku dat otkaz od strane poslodavca, a što proizlazi iz odredbe članka 118. ZR-a. Otpremnina kao oblik pomoći radniku kome je otkazan ugovor o radu iz razloga koji nisu uvjetovani ponašanjem radnika prati redoviti otkaz ugovora o radu, dok u slučaju izvanrednog otkaza kao u ovome slučaju, nema mogućnosti ostvarivanja otpremnine. Međutim, postoji mogućnost potraživanja naknade štete u smislu članka 107. stavka 3. ZR-a ako je postojanje takve štete radnik dokazao, a što u ovom slučaju, prema ocjeni Vrhovnog suda, nije ostvareno.

6. Članak 107. stavak 3. ZR-a glasi:

Stranka ugovora o radu koja, u slučaju iz stavka 1. toga članka izvanredno otkaže ugovor o radu, ima pravo od stranke koja je kriva za otkaz tražiti naknadu štete zbog neizvršenja ugovorom o radu preuzetih obveza.

Ustavni sud ocjenjuje da se pravno stajalište zauzeto u osporenoj presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske (koje je izloženo u točki 5. obrazloženja ove odluke), prosuđujući ga s aspekta zaštite ustavnog prava podnositelja na jednakost pred zakonom, temelji na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju mjerodavnog materijalnoga prava.

Odredbom članka 118. stavka 1. Ustava propisano je da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana.

Imajući u vidu tu ustavnu obvezu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Ustavni sud ocjenjuje da je Vrhovni sud izvršio svoju obvezu i uskladio sudsku praksu glede primjene članka 107. stavka 3. ZR-a kod izvanrednog otkaza ugovora o radu od strane radnika.

Stoga ustavno pravo zajamčeno člankom 14. stavkom 2. Ustava podnositelju nije povrijeđeno.

7. Uvažavajući ustavnu nadležnost Vrhovnog suda Republike Hrvatske, propisanu člankom 118. stavkom 1. Ustava, Ustavni sud ovom odlukom mijenja pravno stajalište u odnosu na stajalište izraženo u odluci Ustavnog suda broj: U-III-4325/2004 od 16. svibnja 2007. godine (»Narodne novine« broj 58/07.).

8. Člankom 26. Ustava propisano je da su svi državljani Republike Hrvatske i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti te nije mjerodavan u ovom slučaju (stajalište Ustavnog suda izraženo u odluci broj: U-III-884/2004, »Narodne novine« broj 2/05.).

9. Podnositelj smatra povrijeđenim i ustavno pravo propisano člankom 19. stavkom 2. Ustava, koji glasi:

Zajamčuje se sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti.

U odnosu na istaknutu povredu ustavnog prava propisanog člankom 19. stavkom 2. Ustava, Ustavni sud utvrđuje da su osporena rješenja donijeli sudovi, stoga ustavno pravo koje je ograničeno na pojedinačne akte državne uprave i tijela koja imaju javne ovlasti nije mjerodavno u slučaju podnositelja ustavne tužbe, dok članak 19. stavak 1. Ustava, čiju povredu podnositelj također navodi u ustavnoj tužbi ne sadrži ljudska prava i temeljne slobode zajamčene Ustavom, koja se štite u ustavnosudskom postupku pokrenutom ustavnim tužbom, na temelju odredbe članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona.

10. Na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona, Ustavni sud odlučio je kao u izreci.

11. Odluka o objavi iz točke II. ove odluke temelji se na članku 29. Ustavnog zakona.

Broj: U-III-3859/2007

Zagreb, 14. siječnja 2010.

Predsjednica Vijeća
Snježana Bagić, v. r.